

PAO Thorström Elina(LVM)

18.06.2018

Korvattu versio LVM2018-00260

Asia

U-jatkokirjelmä; Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yksityiselämän kunnioittamisesta ja henkilötietojen suojasta sähköisessä viestinnässä ja direktiivin 2002/58/EY kumoamisesta (sähköisen viestinnän tietosuoja-asetus)

Kokous

U/E/UTP-tunnus

U 19/2017 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi ehdotuksen sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 2002/58/EY uudelleentarkastelusta 10.1.2017 (COM/2017/010) osana digitaalisten sisämarkkinoiden edistämisstrategiaa. Ehdotuksen mukaan sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi kumotaan ja jatkossa sähköisen viestinnän tietosuojasta säädettäisiin yleistä tietosuoja-asetusta täydentävällä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (ePrivacy-asetus).

Asetusehdotusta on käsitelty neuvoston työryhmässä (televiestintä ja tietoyhteiskunta). Teleneuvosto on käsitellyt 8.6.2018 puheenjohtajamaa Bulgarian tilanneselvityksen ja käynyt asiasta periaatekeskustelun.

Televiestintäneuvostossa komissio ja muutama muu jäsenmaa ilmaisivat tahtonsa saavuttaa yleisnäkemyksen ePrivacy-asetukseksi mahdollisimman pian ja osa jäsenmaista tätä nimenomaisesti vastustivat. Tällä hetkellä on siis mahdollista, että Bulgaria vie yleisnäkemyksen Coreperiin vahvistettavaksi kesäkuun lopussa.

Suomen kanta

Suomi on vaikuttanut neuvotteluissa U-kirjelmän U 19/2017 vp perusteella muodostetun kannan mukaisesti. Kantaa täsmennetään seuraavasti:

Soveltamisala

Soveltamisalan rajaamisessa tulisi pyrkiä välttämään ratkaisuja, jotka heikentäisivät viestintäpalvelujen käyttäjien yksityisyyden suojaa

ilman hyväksyttävää perustetta, tai joissa ei huomioida EU-tuomioistuimen tuoretta tulkintakäytäntöä viestinnän luottamuksellisuudesta ja henkilötietojen suojasta. Lisäksi soveltamisalassa tulisi huomioida yhteensopivuus EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa. Myös turvallisuus- ja lainvalvontaviranomaisten lakiin perustuvat tarpeet ja mahdollisuudet tiedonsaantiin tulee huomioida.

Jotta sääntely ei rajoittaisi tulevaisuuden teknologian ja -palvelujen kehittymistä tai siihen liittyviä innovaatioita, investointeja ja kilpailukykyä, olisi neuvotteluissa pyrittävä tasapainoiseen lopputulokseen koneiden välisen viestinnän osalta. Tältä osin on huomioitava, että henkilötietojen käsittelyä suojataan EU:n yleisellä tietosuoja-asetuksella myös silloin, kun kyse on automaattisesta henkilötietojen käsittelystä koneiden välillä. Lisäksi yritysten luottamuksellisia tietoja suojataan liikesalaisuuksien suojaa ja immateriaalioikeuksia koskevassa lainsäädännössä sekä vapaaehtoisilla sopimuksellisilla ja teknisillä suojaamiskeinoilla. Valmistelun aikana on myös käynyt ilmi, että koneiden välisen viestinnän sisällyttäminen sääntelyyn voisi aiheuttaa vaikeasti ennakoitavia seurauksia esimerkiksi automaattisen liikenteen kehitykselle. Näillä perusteilla Suomi pitää koneiden välisen viestinnän sulkemista soveltamisalan ulkopuolelle tavoiteltavana siltä osin, kun se voidaan toteuttaa vaarantamatta viestinnän luottamuksellisuutta tai henkilötietojen suojaa.

Päätelaitteen tietojen käsittely

Suomi pitää tärkeänä, että sääntely mahdollistaa käyttäjän tehokkaan ja yksilöidyn suostumuksen evästeiden käyttöön ja muuhun päätelaitteen tietojen käsittelyyn hyväksyttävissä tilanteissa. Neuvottelujen aikana on käynyt ilmi, että uusi ohjelmistojen yksityisyysasetuksia koskeva pakottava sääntely voisi vaikeuttaa yksilöidyn ja läpinäkyvän suostumuksen soveltamisen tietojen käsittelyn perusteena. Tämä johtuu siitä, että suostumuksen hallinta kahdella eri tasolla yhtä aikaa (ohjelmiston yksityisyysasetukset ja sisältöpalvelu) voi olla käytännössä vaikeaa toteuttaa teknisesti yhteensopivalla tavalla. Tällöin esimerkiksi verkkoselaimen yksityisyysasetukset voisivat estää suostumuksen hallinnan verkkosivujen kautta tai koko verkkosivun toimisen. Neuvotteluissa tulisi pyrkiä välttämään tämän kaltaiset seuraukset, jotka aiheuttavat haittaa käyttäjille ja palvelujen tarjoajille.

On läpinäkyvää ja käyttäjäystävällistä, että käyttäjä saa sisältöpalvelun tarjoajalta tiedot siitä, mihin tarkoituksiin päätelaitteen tietoja tulnaisiin käyttämään suostumuksen perusteella. Neuvottelujen aikana on pidetty kyseenalaisena toisiko ohjelmistojen asetuksia koskeva pakottava sääntely lisäarvoa käyttäjille. Asetusten merkityksen ymmärtäminen ja ennakoiminen ovat haastavaa, sillä esimerkiksi verkkosivut voivat toimia eri tavoilla ja käyttää evästeitä erilaisiin tarkoituksiin. Näillä perusteilla pidetään perusteltuna jättää ohjelmistojen yksityisyysasetuksia koskeva säännös (10 artikla)

kokonaan pois asetuksesta tai vaihtoehtoisesti huolehtia siitä, että yhteensovittaminen 8 ja 10 artiklojen välillä toteutettaisiin siten, että suostumus on mahdollista pyytää tehokkaasti sisällön tarjoajan toimesta.

Viranomaisvalvonta

Sääntelyn valvonta tulee voida järjestää Suomessa tarkoituksenmukaisella ja kustannustehokkaalla tavalla ja EU-oikeuden tehokas täytäntöönpano sekä läheisyys- ja suhteellisuusperiaatteet huomioiden. Lisäksi on varmistettava, että lainsäädännön valvonta on EU-oikeuden edellyttämällä tavalla riippumatonta ja että valvonnassa on käytettävissä asianmukaiset valtuudet. Suomi voi tukea neuvotteluissa keskusteltua ehdotusta, joka mahdollistaisi komission ehdotusta joustavammin ja tarkoituksenmukaisemmin kahden valvontaviranomaisen työnjaon siten, että osa sähköisen viestinnän tietosuoja-asetuksen sääntelyn valvonnasta keskitettäisiin yleistä tietosuoja-asetusta valvovalle riippumattomalle valvontaviranomaiselle ja eräiden säännösten valvonta voitaisiin järjestää jäsenvaltiossa muulla tavoin.

Pääasiallinen sisältö

Kevään aikana jäsenvaltiot ovat keskustelleet muun muassa asetuksen soveltamisalasta. Neuvoston puheenjohtajuuskautensa lopulla Bulgaria teki kompromissiehdotuksen, jonka mukaan toimet, jotka liittyvät kansalliseen turvallisuuteen ja puolustukseen suljettaisiin nimenomaisesti valmisteltavan asetuksen soveltamisalasta.

Lisäksi neuvostossa on keskusteltu siitä, voidaanko koneiden välinen viestintä sulkea asetuksen ulkopuolelle. Ehdotettu sääntely soveltuu huonosti koneiden väliseen viestintään esimerkiksi tietojen käsittelyyn oikeuttavan käyttäjän suostumuksen osalta, sillä koneiden välisessä viestinnässä ei oletettavasti ole samanlaista käyttäjää kuin henkilöiden välisessä viestinnässä.

Päätelaitteiden tietojen käsittelyä koskevan suostumuksen hallinnan toteuttaminen on myös herättänyt paljon keskustelua. Tältä osin on havaittu vaikeaksi yhteen sovittaa suostumuksen hallinta sisältöpalvelun ja ohjelmiston asetusten kautta yhtäaikaisesti (esim. verkkosivu ja selain). Lisäksi Bulgaria on todennut, että ohjelmistojen asetuksia koskevan säännöksen lisäarvo on jäänyt epäselväksi. Komission ehdottama säännös olisi kokonaan uusi voimassa olevaan ePrivacy-sääntelyyn nähden.

Viranomaisvalvonnan järjestämisen osalta jäsenvaltiot eivät ole olleet yksimielisiä siitä, onko tarkoituksenmukaista keskittää valvonta komission ehdottamalla tavalla samalle viranomaiselle, kuin EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen valvonta. Tämä johtuu osittain siitä, että

valvonta kuuluu tällä hetkellä osassa jäsenmaista, kuten Suomessa, kahden eri viranomaisen vastuulle. Bulgarian kompromissiehdotuksen mukaan osa sääntelystä keskitettäisiin komission ehdottamalla tavalla ja osittain järjestäminen jäisi jäsenvaltion päätettäväksi. Viimeisin kompromissiesitys ei mahdollistaisi samanlaista valvonnan järjestämistä, kuin Suomessa on voimassa tällä hetkellä.

Lisäksi neuvotteluja on viety eteenpäin seuraavissa kokonaisuuksissa:

- Sähköisen viestinnän tietojen ja päätelaitteen tietojen käsittelyn perusteita täydennettäisiin rajoitetusti tavoitteena mahdollistaa käsittely hyväksyttäviin tarkoituksiin (liittyen mm. verkkojen ja palvelujen turvallisuuteen ja tilastolliseen laskentaan). Keskustelua pidetään tärkeänä tasapainoisten ratkaisujen saavuttamiseksi.
- Sähköisen suoramarkkinoinnin ja luettelopalvelujen sääntelyyn ehdotetaan rajatusti kansallista liikkumavaraa liittyen uusiin suojaimekanismeihin ja siihen tuleeko käyttäjien suostumus tietojen käsittelyyn olla etukäteinen vai riittääkö mahdollisuus kieltää tietojen käsittely. Tätä on pidetty perusteltuna, jotta varmistetaan sääntelyn tasapainoisuus ja kansallisten eroavaisuuksien huomioiminen.
- Varmistetaan, ettei sääntely estä hätäpalvelujen (*emergency services*) toteuttamista.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 16 ja 114 artikla; tavallinen lainsäätämisyjärjestys Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 294 artiklan mukaisesti.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti on äänestänyt LIBE-valiokunnan 19.10.2017 vahvistamien kantojen puolesta täysistunnossa 26.10.2017.

Parlamentin kantojen mukaan vahvistettaisiin käyttäjän oikeuksia ja käyttäjän suostumuksen merkitystä. Parlamentti on perustanut kantansa komission ehdotukseen ja tehnyt muutoksia pääasiassa sen yksityiskohtiin tavalla, joka korostaa käyttäjän oikeuksia ja suostumuksen merkitystä käsittelyperusteena. Lisäksi parlamentti on pitänyt tärkeänä, että voidaan toteuttaa tietoturvallisuuden varmistamiseksi tarpeellisia toimia.

Sidosryhmät liiketoiminnan puolelta ovat arvostelleet parlamentin kantoja voimakkaasti siitä, ettei kannoissa huomioida liiketoiminnan harjoittamisen mahdollisuuksia.

Raportööri on Birgit Sippel (DE).

Kansallinen valmistelu

U-kirjelmä U 19/2017 vp ja tämä U-jatkokirjelmä ovat käsitelty EU19-viestintäjaoston ja EU7- oikeus- ja sisäasioiden jaoston kirjallisessa menettelyssä.

Asetusehdotusta on käsitelty myös televiestintäneuvoston valmistelujen yhteydessä EU19-viestintäjaostossa viimeksi 28.5.2018 ja EU-ministerivaliokunnassa 1.6.2018 sekä aikaisempien neuvostovalmistelujen yhteydessä samalla menettelyllä.

Lisäksi sidosryhmiä on kuultu valmistelun kuluessa jaostojen lisäksi hankkeen seurantaryhmän, sidosryhmätapaamisten ja liikenne- ja viestintäministeriön tilaisuuksien yhteydessä.

Eduskuntakäsittely

Komission ehdotuksesta on annettu U-kirjelmä U 19/2017 vp, josta perustuslakivaliokunta ja liikenne- ja viestintävaliokunta ovat antaneet lausuntonsa (PeVL 9/2017 vp ja LiVL 6/2017 vp).

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Sähköisen viestinnän tietosuojasta säädetään Suomessa sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa (917/2014).

Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset on kuvattu U-kirjelmässä U 19/2017 vp.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

EU-tuomioistuimessa on käsiteltävänä ennakkoratkaisu asiassa *C-623/17 Privacy International*. Ennakkoratkaisukysymysten mukaan asiassa käsitellään sähköisen viestinnän tietosuojasääntelyn soveltamisalan suhdetta kansallisiin turvallisuus- ja tiedustelupalveluihin.

Asiakirjat

Alkuperäinen ehdotus COM(2017) 10 Final.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies Johanna Tuohino, liikenne- ja viestintäministeriö (puh. 029 534 2018, johanna.tuohino@lvm.fi)

EUTORI-tunnus

EU/2017/0457

Liitteet

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
